

Kennis en context

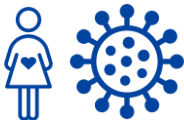
Geïnformeerd beslissen over vaccinatie tegen SARS-CoV-2
in de zwangerschap

Arie Franx - Getallen over opnames, risico's en vaccinatie

Lian Siebelt - Counseling over veiligheid van vaccinatie

Even tot hier, 11 november 2021

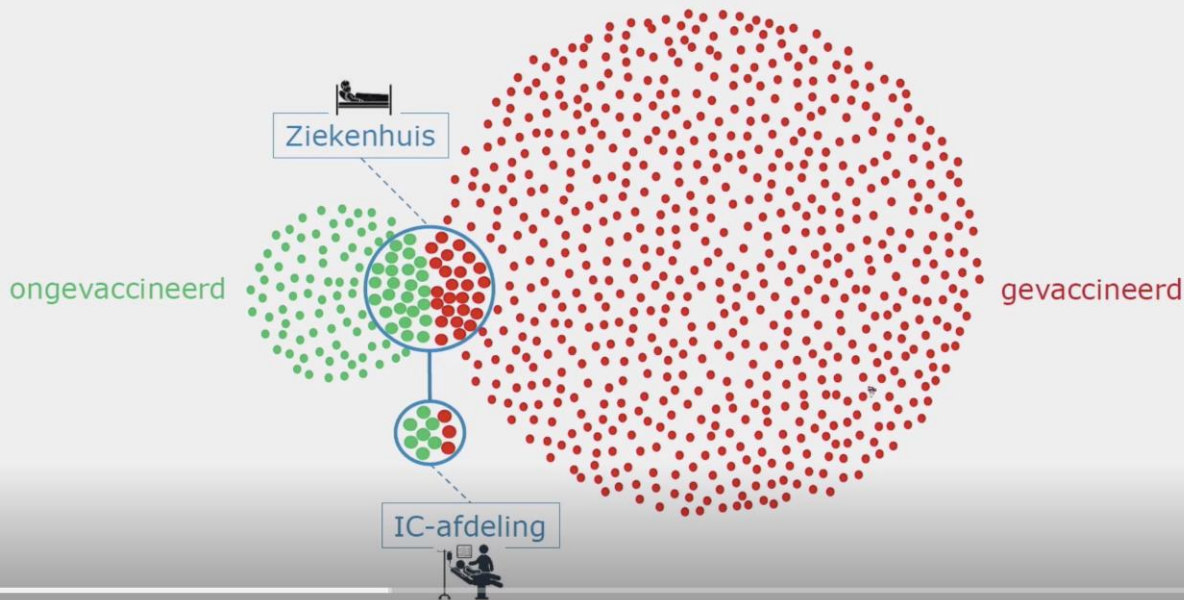

<https://www.youtube.com/watch?v=IEKh0ggzzeA>

Van Dissel praat de Tweede Kamer bij, 2-12-2021

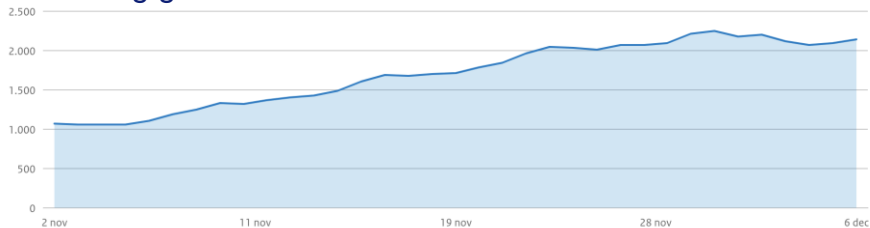

Ziekenhuis en IC
vaccinatiegraad en bedbezetting patiënten

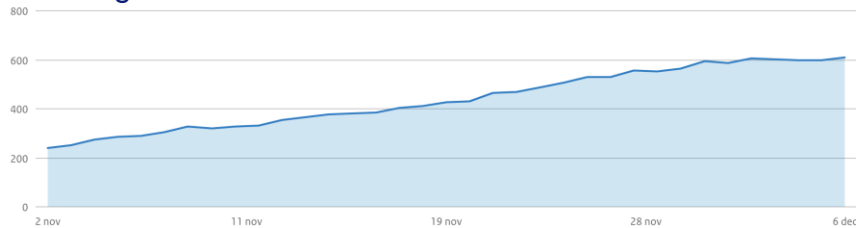

COVID-19 opnames ziekenhuis en IC

Bezetting gewone ziekenhuisbedden laatste 5 weken

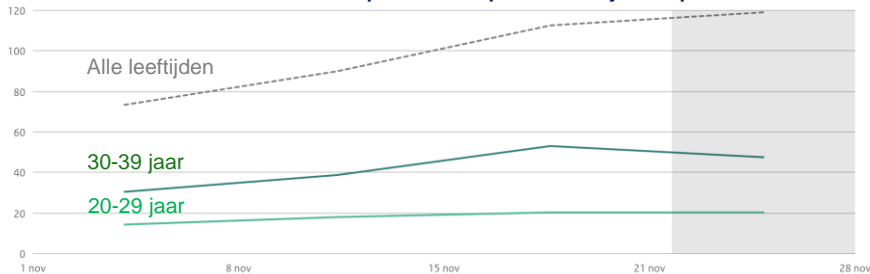

Bezetting IC-bedden laatste 5 weken

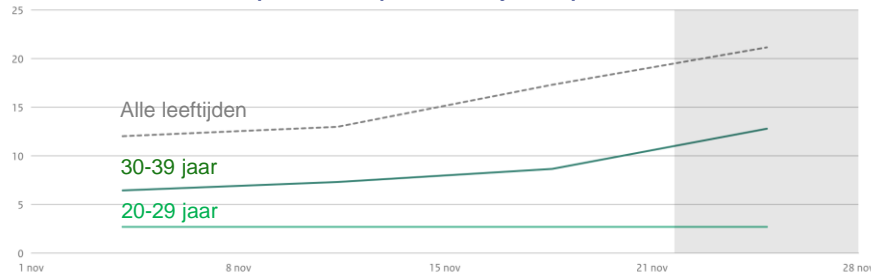

Bron: LCPS

Weektotalen ziekenhuisopnames per 1 miljoen personen

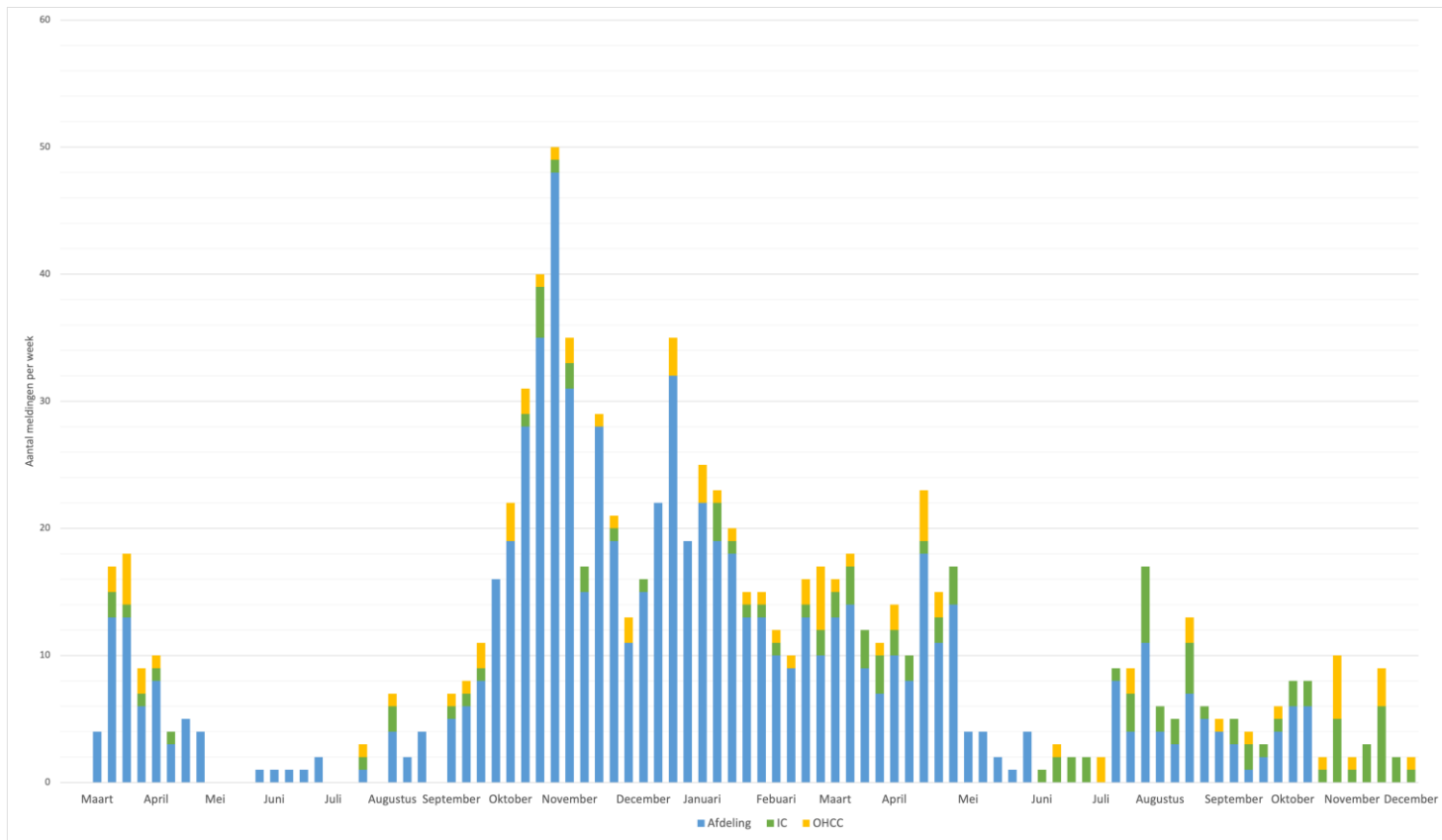
Weektotalen IC-opnames per 1 miljoen personen

Bron: RIVM, gepubliceerd op coronadashboard.rijksoverheid.nl

Opnames van zwangeren met COVID-19

Bron: NethOss, meest recente update van 7 december 2021, gepubliceerd op nvog.nl

Hoe hoog zijn de risico's voor moeder en kind?

NethOSS-cijfers worden beperkt door onderregistratie, ontbreken van betrouwbare noemers, etc.

Registratie die wordt bijgehouden en gepubliceerd door NethOSS ⁽¹⁾

- Nu 9620 zwangeren die positief werden getest op SARS-Cov-2, waarvan 9318 vóór 1 mei 2021

⁽¹⁾ Laatste update NethOSS van 7 december 2021, gepubliceerd op [nvog.nl](https://www.nvog.nl) ⁽²⁾

Hoe hoog zijn de risico's voor moeder en kind?

NethOSS-cijfers worden beperkt door onderregistratie, ontbreken van betrouwbare noemers, etc.

Registratie die wordt bijgehouden en gepubliceerd door NethOSS ⁽¹⁾

- Nu 9620 zwangeren die positief werden getest op SARS-Cov-2, waarvan 9318 vóór 1 mei 2021

Risico's voor de moeder geassocieerd met infectie met SARS-Cov-2 (waarschijnlijk overschat)

- 88 per 1000 voor *opname in het ziekenhuis*, waarvan 92% antepartum
- 20 per 1000 voor radiologische afwijkingen passend bij *virale pneumonie*
- 11 per 1000 voor *opname op de intensive care*
ter vergelijking: normaliter worden in Nederland ongeveer 2,4 per 1000 zwangeren op de IC opgenomen ⁽²⁾

⁽¹⁾ Laatste update NethOSS van 7 december 2021, gepubliceerd op [nvog.nl](https://www.nvog.nl) ⁽²⁾ Zwart JJ, et al. BJOG 2008;115:842-850.

Hoe hoog zijn de risico's voor moeder en kind?

NethOSS-cijfers worden beperkt door onderregistratie, ontbreken van betrouwbare noemers, etc.

Registratie die wordt bijgehouden en gepubliceerd door NethOSS ⁽¹⁾

- Nu 9620 zwangeren die positief werden getest op SARS-Cov-2, waarvan 9318 vóór 1 mei 2021

Risico's voor de moeder geassocieerd met infectie met SARS-Cov-2 (waarschijnlijk overschat)

- 88 per 1000 voor *opname in het ziekenhuis*, waarvan 92% antepartum
- 20 per 1000 voor radiologische afwijkingen passend bij *virale pneumonie*
- 11 per 1000 voor *opname op de intensive care*
ter vergelijking: normaliter worden in Nederland ongeveer 2,4 per 1000 zwangeren op de IC opgenomen ⁽²⁾

Risico's voor het kind geassocieerd met infectie met SARS-Cov-2 (waarschijnlijk overschat)

- 70 per 1000 voor *vroeggeboorte < 37 weken*
ter vergelijking: in 2019 in heel Nederland 69 per 1000 zwangerschappen en 70 per 1000 in 2018 en 2017 ⁽³⁾
- 6,0 per 1000 voor *foetale sterfte* ofwel doodgeboorte (n=58)
ter vergelijking: in 2019 in heel Nederland 4,6 per 1000 zwangerschappen $\geq 22^{+0}$ weken of kind >500 gram ⁽³⁾
2,9 per 1000 zwangerschappen $\geq 24^{+0}$ weken ⁽²⁾
- 6,7 per 1000 voor *perinatale sterfte* t/m de eerste 7 levensdagen (n=64)
ter vergelijking: in 2019 in heel Nederland 7,3 per 1000 zwangerschappen $\geq 22^{+0}$ weken of kind >500 gram ⁽³⁾
4,6 per 1000 zwangerschappen $\geq 24^{+0}$ weken ⁽³⁾

⁽¹⁾ Laatste update NethOSS van 7 december 2021, gepubliceerd op nvog.nl ⁽²⁾ Zwart JJ, et al. BJOG 2008;115:842-850. ⁽³⁾ Perined, peristat.nl

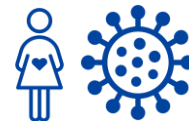
Centers for Disease Control and Prevention

Het 'Amerikaanse RIVM'

Cohortstudie naar kans op doodgeboorte

- 1.249.634 ziekenhuisbevallingen in de VS
- maart 2020 - september 2021
- vrouwen met COVID-19 hadden een kans op doodgeboorte van 12,6 per 1000
- vrouwen zonder COVID-19 hadden een kans op doodgeboorte van 6,4 per 1000
- de Delta-variant is tot nu toe geassocieerd met een hoger risico
  - aRR overall was 1,90 (95% CI 1,69 - 2,15)
  - aRR in de pre-Delta periode was 1,47 (95% CI 1,27-1,71)
  - aRR in de Delta-periode was 4,04 (95% CI 3,28-4,97)
- cijfers voor foetale sterfte geassocieerd met COVID-19 zijn aanzienlijk slechter dan de NethOss cijfers verschillen in de kwaliteit van het zorgstelsel of/en de kwaliteit van de registratie?

Erasmus MC: 32 zwangeren met COVID-19 op de IC

nederlandsdagblad

podcasts digitale krai

NIEUWS & ACHTERGROND · GELOOF & KERK · OPINIE & COLUMNIS · MENSEN & LEVEN · CULTUUR & WETENSCHAP

Gynaecoloog Hans Duvekot over ongevaccineerde zwangeren met corona: 'Als de beademing niet werkt, krijgt de baby het benauwd'

Relatief veel zwangere vrouwen belanden met corona in het ziekenhuis, omdat ze zich niet hebben laten vaccineren. Het probleem speelt vooral in Rotterdam, zegt gynaecoloog Hans Duvekot van het Erasmus MC.

Jasper den Boon · 30 november 2021, 15:53 · aangepast 2 december 2021 08:48

'Van de 32 vrouwen waren er 31 niet gevaccineerd en eentje nog niet volledig.'

(beeld aanp / Robin van Lonkhuijsen (archief))

Duiding van dit aantal

- 30% van alle opnames in NL
- geen noemer (besmette zwangeren)
- kans IC-opname dus niet exact te berekenen
- toename IC-opnames sinds Delta-variant
- enkele ernstige vroeggeboortes

Vaccinatiestatus

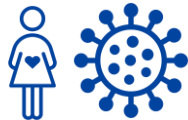
- 31 van 32 niet gevaccineerd
- 1 van 32 alleen de 1^e prik

Herkomst

- 29 van 32 migratie-achtergrond

Druk op de capaciteit

- 10 Dotters minder voor 1 zwangere op de IC
- zwaar beslag op de 3 OCCU-bedden

Placentaire SARS-Cov-2 infectie en doodgeboorte

deVolkskrant

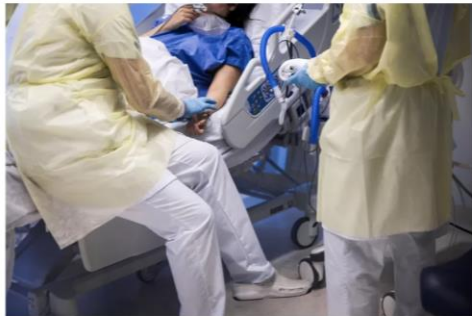
Nieuws & Achtergrond Columns & Opinie Uitgelicht Wetenschap Mensen Beter Leven Cultuur & Media Foto Economie Sport

NIEUWS

Gynaecologen bezorgd: zeldzame ontsteking door corona kan leiden tot doodgeboortes

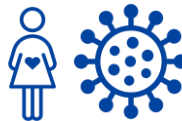
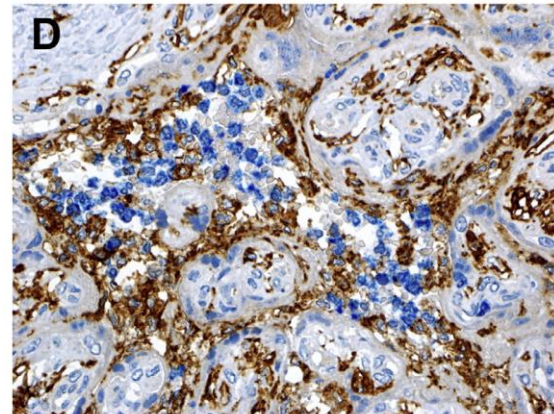
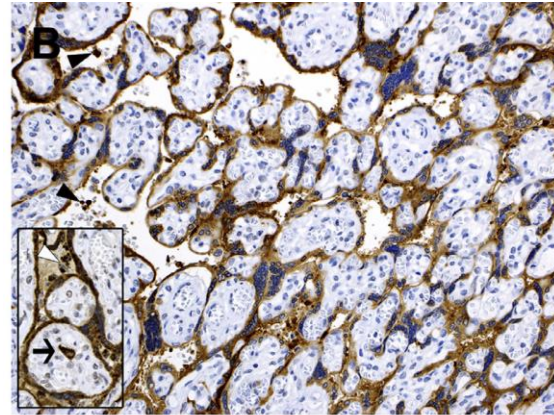
Bij zwangere vrouwen met een coronabesmetting kan het virus in uitzonderlijke gevallen de ongeboren baby in gevaar brengen in de tweede helft van de zwangerschap. Sinds juli dit jaar zijn minstens dertien doodgeboortes in Nederland te wijten aan een door het coronavirus beschadigde placenta. Geen van de moeders was gevaccineerd.

Fleur Damen 29 november 2021, 05:00

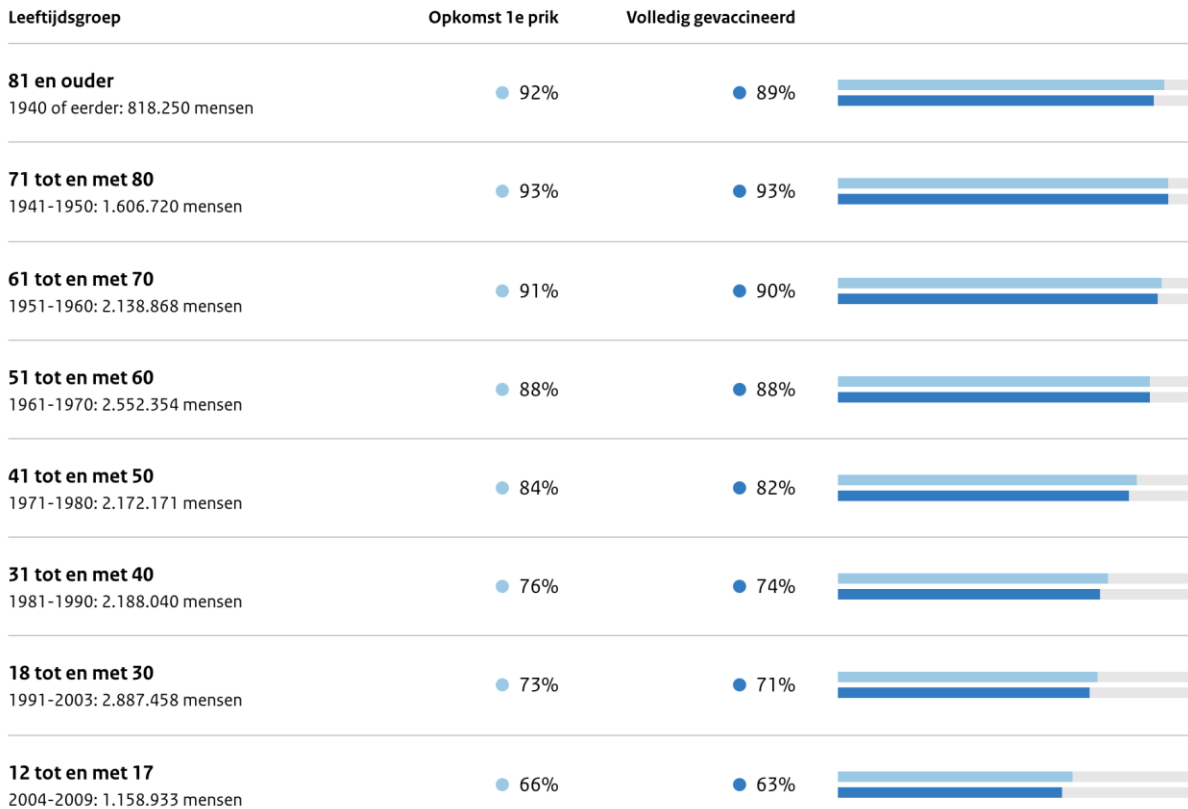

Een zwangere vrouw met een coronabesmetting moet op de ic worden opgenomen in het Erasmus MC in Rotterdam. Beeld: Anja Kievit

13 gevallen
geen noemer

Vaccinatiegraad per leeftijdsgroep, 28-11-2021

Vaccinatiegraad per veiligheidsregio, 28-11-2021

Deze kaart laat zien hoeveel procent van de inwoners van elke gemeente of veiligheidsregio volledig gevaccineerd is tegen COVID-19. U kunt de kaart aanpassen, zodat zichtbaar wordt hoeveel procent van de inwoners ten minste één prik heeft gehad.

De cijfers zijn niet compleet. De vaccinatiegraad is in werkelijkheid hoger. [Lees de uitleg in de Cijferverantwoording.](#)

Pas de kaart aan

18 jaar en ouder

Opkomst 1e prik

Per gemeente

Per veiligheidsregio

Percentage

0% 50% 60% 70% 80% 90%

Bron: RIVM, gepubliceerd op coronadashboard.rijksoverheid.nl

Vaccinatiegraad ROAZ-regio ZWN, 28-11-2021

Deze kaart laat zien hoeveel procent van de inwoners van elke gemeente of veiligheidsregio volledig gevaccineerd is tegen COVID-19. U kunt de kaart aanpassen, zodat zichtbaar wordt hoeveel procent van de inwoners ten minste één prik heeft gehad.

De cijfers zijn niet compleet. De vaccinatiegraad is in werkelijkheid hoger. [Lees de uitleg in de Cijfverantwoording.](#)

Pas de kaart aan

18 jaar en ouder

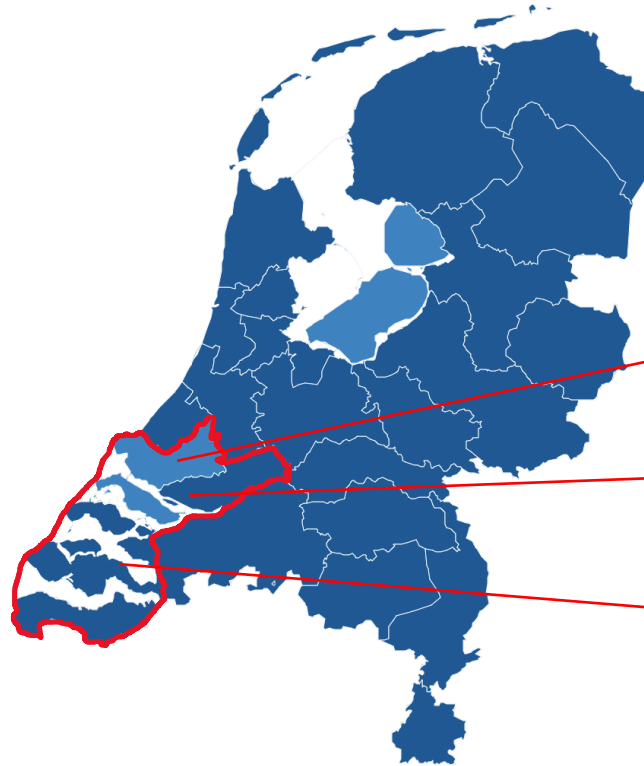
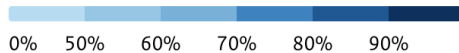
Opkomst 1e prik

Per gemeente

Per veiligheidsregio

Percentage

Rotterdam-Rijnmond

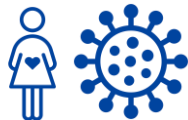
Opkomst 1^e prik = 77%
Volledig gevaccineerd = 75%

Zuid-Holland Zuid

Opkomst 1^e prik = 82%
Volledig gevaccineerd = 80%

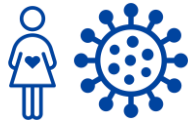
Zeeland

Opkomst 1^e prik = 82%
Volledig gevaccineerd = 81%

Wrapup risico's COVID-19 in de zwangerschap

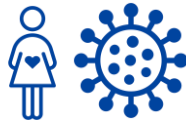
- Voorzichtigheid geboden, we weten nog veel niet.
- Hoewel relatief zeldzaam - in de orde van 11 per 1000 - kan een zwangere ernstig ziek worden van een SARS-Cov-2 infectie en haar kans op opname op de IC is hoger dan voor alle andere (voor zwangeren) gebruikelijke indicaties bij elkaar.
- Migratie-achtergrond is een risicofactor voor IC-opname.
- Risico vroeggeboorte overall niet verhoogd, wèl voor zwangeren die op de IC belanden.
- Risico doodgeboorte lijkt verhoogd na SARS-Cov-2 infectie tijdens de zwangerschap. De risicotoename kan worden geschat op hooguit 3 per 1000, als *educated guess*.
- Vaccinatie beschermt de zwangere tegen ziekenhuis- en IC-opname.

Interpretatie van nieuwsberichten & advies blijkt lastig

Beperkingen van huidige onderzoeksresultaten

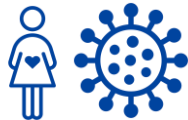
- Nieuwe ziekte, ontwikkelende mutaties, nationaal onderzoek in een klein land met lage aantallen
- Op dit moment moeilijk te duiden, we vertellen wat we signaleren en vaststellen, langere termijn onderzoek nodig
- Context lastig te schetsen: bij hoeveel % van de zwangeren met een van de Covid-besmetting er geen complicaties optreden is niet te onderzoeken
- Tegenargumenten makkelijk te maken en gebaseerd op desinformatie en 'logica' van bronnen met beperkte betrouwbaarheid en validiteit
- Vertrouwen vs wantrouwen, zowel bij zwangeren, hun 'buurvrouw' als ook bij de zorgprofessionals
- Transparantie en kennisdeling vinden we in Nederland belangrijk, niet bedoeld als bangmakerij

Hoe komen landelijke standpunten tot stand?

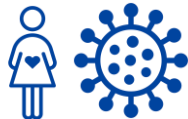
- De Gezondheidsraad adviseert de minister van VWS o.a. over wie wanneer te vaccineren, kwetsbare populaties enz.
  - Onafhankelijk wetenschappelijk adviesorgaan voor regering en parlement
  - Geeft ook advies over maternale kinkhoestvaccinatie en vaccinatieschema zuigelingen
- Deze en andere Nederlandse adviezen worden gebaseerd op internationale onderzoeken, vertaald naar de landelijke context
- Specifiek voor COVID-beleid in de medische geboortezorgsector worden standpunten door de werkgroep COVID-19 & Zwangerschap geformuleerd (NVOG, KNOV, NVK, NVMM, RIVM, VHIG). Ook deze werkgroep baseert zijn advies op internationale onderzoeken
- Het RIVM stemt af met CDC (Centers for Disease Control and Prevention) in de Verenigde Staten

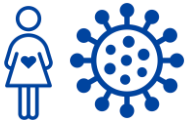
Veiligheid van vaccineren, wat zegt Lareb?

- Wereldwijd grote aantallen zwangeren gevaccineerd
- Resultaten uit onderzoeken laten nergens nadelige gevolgen zien
- In overeenstemming met andere niet-levende vaccins tijdens de zwangerschap
  - Pfizer en Moderna: mRNA (messenger RNA) vaccin > geen levend/verzwakt levend vaccin
- Met name Amerika genereert grote hoeveelheden data
  - V-safe monitoringssysteem
  - Vanaf begin gestart met zwangeren wel te vaccineren

Bron: Bijwerkingencentrum Lareb

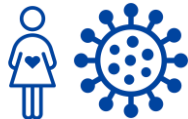
mRNA en de moleculaire biologie

Antistoffen via placenta en borstvoeding

- Indien er min 2-3wk tussen vaccinatie en bevalling zit geeft de moeder antistoffen mee aan het ongeboren kind.
- Antistoffen die de baby beschermen tegen een infectie worden ook aangetroffen in moedermelk en zo meegegeven aan het kind
- Vaccineren tijdens de borstvoedingsperiode is geen bezwaar, soms afname of toename van melkproductie enkele dagen

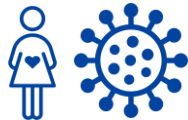
Bron: Bijwerkingencentrum Lareb

Bijwerkingen van de vaccinatie

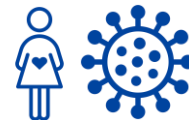
- Bijwerkingen in zwangerschap vergelijkbaar met bijwerkingen kinkhoestvaccinatie
- Normale korte termijn reactie omdat het lichaam afweer maakt tegen het virus.
  - Pijnlijke, dikke, rode prikplaats
  - Koorts en/of rillingen
  - Hoofdpijn, spier- en gewrichtspijn
  - Vermoeidheid
  - Misselijkheid
  - Opgezette lymfeklieren

Bron: Bijwerkingencentrum Lareb

Geen verhoogde kans op:

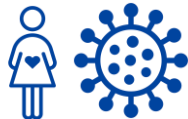
- **Trombose**, bij gebruik Pfizer-BioNtech of Moderna.
  - Bij AstraZenica 0,0004%, bij Janssen 0,0002% kan op trombose
  - Bij doormaken COVID-19 16,5% kans
  - Bij anticonceptiepil gebruik 0,05-0,12% kans op trombose
- **Miskraam**: niet verhoogd t.o.v. de altijd al grote (tot zeer grote bij toename leeftijd) kans daarop
  - Blijkt uit grote internationale onderzoeken o.a. Via V-safe Amerika en uit Noorse studies.
  - Berichten over verhoogd miskraam risico Engeland en Israël klopten niet.
  - Wat zien we wel gebeuren in NL: na vaccineren wijzen vrouwen het vaccin aan als miskraamoorzaak.
- Geen nadelige gevolgen voor de **vruchtbaarheid**
  - Internationale studies, onder vrouwen en mannen en dierproeven
  - Natuurlijk gestart vanaf dag 1 vaccineren wereldwijd, en blijven komende jaren doorlopen

Menstruatiestoornissen

- Wel: meldingen van kortdurende **menstruatiestoornissen**
  - Houden verband met het activeren van het immuunsysteem door het vaccin en de reactie daarvan op hormoonspiegels
  - Vrouwen in de vruchtbare periode linken dit onterecht aan risico's voor de vruchtbaarheid.

- meldingen worden onderzocht door Lareb

Bron: Bijwerkingencentrum Lareb

Booster voor zwangeren: stand van zaken

- **Advies** van De Gezondheidsraad aan de minister van VWS, 25-11-2021
  - **Advies** van de Werkgroep COVID-19 en zwangerschap
- > Op dit moment (08-12-2021) enkel beschikbaar voor zwanger zorgpersoneel

Bron: gezondheidsraad.nl

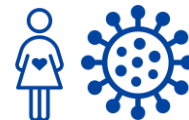
Bron: Standpunt vaccinatie COVID-19 rondom zwangerschap en kraambed, 26-11-2021

Ja, zorgverleners mogen zwangeren adviseren zich te laten vaccineren

- Als zorgprofessional kan je je scharen achter de adviezen van de experts, vertrouwen op het integer handelen en besluiten volgens hun professionele beroepsethiek van:
  - De Werkgroep COVID-19 & Zwangerschap (NVOG, KNOV, NVK, NVMM, RIVM, VHIG)
  - De Gezondheidsraad
- Als zorgprofessional geef je zelf ook voorlichting op basis van integer handelen en in het belang van de volksgezondheid.
- Dit staat los van je persoonlijke mening en/of van je eigen keuze om jezelf wel of niet te laten vaccineren als individu en als zorgverlener.

Vragen via Instagram: de Verlosmoeder

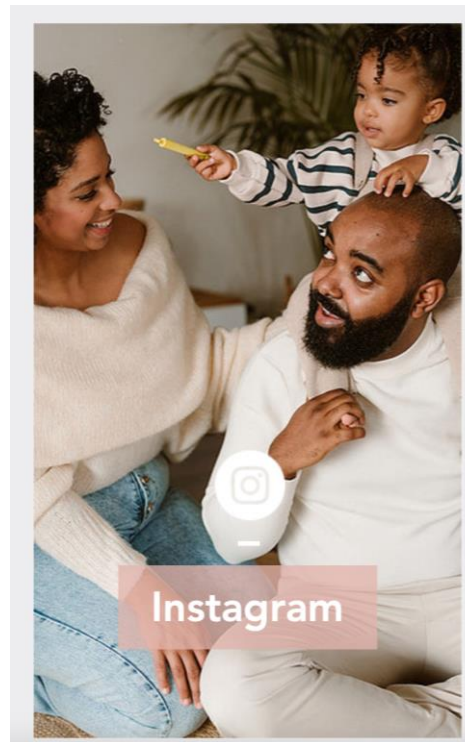
Ik wil mij niet laten vaccineren want.....

A Ik ben bang voor de lange termijn effect...	2058
B Ik weet er te weinig over	505
C Geloofsovertuiging	70
☒ Overig	315

De vaccinatie veroorzaakt menstruatie problemen.....

- A Nee helemaal niet 946
- B Ja, dit kan wel een jaar of langer duren 1220
- C ja, dit duurt kort, ongeveer 1-3 maanden. 1688
- D Overig antwoord 294

Bron: de Verlosmoeder, Djanifa da Conceicao

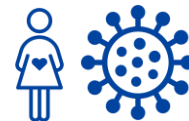
Beter niet vaccineren bij borstvoeding?

2.058
stemmen voor ja

3.015
stemmen voor nee

Resultaten delen

Door de vaccinatie meer kans op een miskraam?

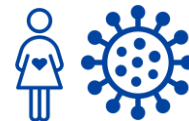
2.133

stemmen voor ja

2.905

stemmen voor nee

Resultaten delen

Bron: de Verlosmoeder, Djanifa da Conceicao

Door de vaccinatie kans op onvruchtbaarheid?

1.831
stemmen voor ja

3.032
stemmen voor nee

Resultaten delen

Redenen om niet te vaccineren

- Bagatelliseren van de kans om zelf Covid te krijgen
  - soms prikangst bewust/onbewust (35% bevolking heeft prikangst)
- Onbekend met de risico's voor gezonde zwangeren en (ongeboren) kinderen
- Zorgen over de bijwerkingen van het vaccin voor zichzelf / ongeboren kind
- Religieuze beweegredenen
- Niet begrijpen, of praktisch niet uitvoerbaar door:
  - een taalbarrière
  - beperkte gezondheidsvaardigheden

> Pas je voorlichting aan aan de context van de vrouw en haar redenen van twijfel of zorgen.

